

กลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย
: การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์
Dissatisfaction Demonstrated by Thai Students : Study on Pragmatics

ชยานิน บุญสงค์¹, ขนิษฐา ใจมโน²,
บุญเหลือ ใจมโน³ และ สุชาดา เจียพงษ์⁴

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง¹⁻³, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม⁴

**Chayanin Boonsongsak¹, Kanittha Jaimano²,
Boonlue Chaimano³ and Suchada Jiaphong⁴**

Lampang Rajabhat University¹⁻³, Pibulsongkram Rajabhat University⁴, Thailand
Corresponding Author, E-mail: cchayanine@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย ระดับความไม่พอใจ และปัจจัยในการเลือกใช้วิธีดังกล่าว โดยงานวิจัยศึกษาเพียงการใช้วจนภาษาของผู้พูดเท่านั้น การเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่จำกัดสาขา และชั้นปี จำนวน 20 คน แบ่งเป็นชาย 10 คน และหญิง 10 คน โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ที่มีโอกาสเกิดความไม่พอใจในรั้วมหาวิทยาลัยทั้งหมด 18 สถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษามี 10 วิธี ได้แก่ 1. การใช้คำหยาบคาย 2. การตีเถียน 3. การบอกเล่า 4. การตั้งคำถาม 5. การร้องขอ 6. การข่มขู่ 7. การประชดประชัน 8. การใช้สำนวน 9. การใช้คำอุทาน 10. การรักษาน้ำใจ พบว่าปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยได้คำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความไม่พอใจพบทั้งหมด 3 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากการให้ความสำคัญมากไปน้อย ได้แก่ 1. อายุ 2. ความสนิทสนม 3. เพศ อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ แฝงร่วมเช่น รูปร่างทรวดทรงของคู่กรณีด้วย อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังคงคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาเป็นหลัก ส่วนเรื่องเพศสภาพนั้นไม่ค่อยมีผลต่อการเลือกใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจแต่จะมีผลต่อการใช้เรียกขานคู่กรณีมากกว่า โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับความไม่พอใจไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุน้อยมีแนวโน้มที่จะมีระดับความไม่พอใจมากที่สุด ทั้งนี้พฤติกรรมการใช้ภาษาด้านบนสามารถทำให้มองเห็นถึงระบบอาวุโสและความเท่าเทียมทางเพศในการใช้ภาษาของสังคมไทยปัจจุบันได้อีกด้วย

คำสำคัญ: การแสดงความไม่พอใจ; กลวิธีการใช้ภาษา; วจนปฏิบัติศาสตร์; ปัจจัยทางสังคม

* วันที่รับบทความ : 4 มกราคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 กุมภาพันธ์ 2566

Abstracts

This research was conducted to study the dissatisfaction expression of Thai university students, dissatisfaction levels, and factors of deciding to express the dissatisfaction. The research was carried out by only focusing on verbal languages of speakers. The researcher collected information by using in-depth interviewing on 20 Thai Chiangmai university students in every major and class year which are 10 males and 10 females. The questions raise 18 situations probably causing dissatisfaction in the university. The result shows 9 means used by the sample group, namely (1) vulgar words, (2) insulting, (3) informing, (4) questioning, (5) requesting, (6) intimidating, (7) speaking sarcastically, (8) using of proverbs, (9) using of interjection and (10) face saving. The researcher finds that there are 3 factors that the sample students take into consideration on dissatisfaction expression, arranging from the most relevant factor, namely (1) age, (2) familiarity, and (3) gender. Moreover, other factors, such as the party's physical appearance, are also taken into account. However, most students consider about the relation between the speaker and the student, while gender is rarely thought about on expressing dissatisfaction, but it's used when thinking about calling the speaker. The averages of dissatisfaction levels are not different, but younger students tend to have higher dissatisfaction. Furthermore, such behaviors reflect seniority and gender equality in Thai society.

Keywords: Dissatisfaction Expression; Linguistic Strategies; Pragmatics; Social Factors

บทนำ

เครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ คือ ภาษา ซึ่งมีส่วนช่วยให้มนุษย์สามารถสื่ออารมณ์ ความคิด และสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล ตลอดจนสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของคนในสังคมได้ ภาษาจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามการอยู่ภายใต้วัฒนธรรมเดียวกันไม่ได้หมายความว่าไม่เกิดปัญหาในการสื่อสาร เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีความคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันออกไปจึงทำให้การใช้ภาษาและความเข้าใจในภาษาได้เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งการศึกษาทฤษฎีทางภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลและความคิดของบุคคลแต่ละคนได้ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ภาษาท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดปัญหา หรือความขัดแย้งได้ ตลอดจนช่วยให้สร้างความเข้าใจตัวตนของบุคคลที่มีธรรมชาติของการสื่อสารที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น การคำนึงถึงความต้องการ การเข้าใจความรู้สึกและจิตใจของแต่ละฝ่าย หรือการลดอคติระหว่างบุคคล (ชาญวิทย์, 2561 : 96-126) อย่างไรก็ตามการสื่อสารจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะเข้าใจในวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวภาษา ซึ่งวัจนปฏิบัติศาสตร์จะเป็นอีกศาสตร์ที่ช่วยให้เข้าใจถึงความถูกต้องเหมาะสมของทั้งบริบทและถ้อยคำได้ (Ellis, 1994 : 23) เนื่องจากสามารถทำให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อสารทั้งทางตรงและทาง โดยพิจารณาไปถึงความเหมาะสมของการใช้ภาษาตามเงื่อนไขทางสังคมด้วย

ระยะเวลาที่ผ่านมาการศึกษาเรื่องวัจนกรรมในการแสดงความไม่พอใจเป็นที่นิยมพอสมควรแต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการศึกษาวัจนกรรมระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมต่างภาษาเพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุที่ทำให้มีอุปสรรคในการเลือกใช้ภาษา อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาของบุคคลในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันก็อาจจะทำให้พบปัญหาการใช้ภาษาได้เช่นกัน จากที่เห็นได้ในสื่อต่าง ๆ ที่มีการใช้ภาษาแสดงออกถึงความรู้สึกไม่พอใจรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้รับสารเป็นอย่างมาก อนึ่งการแสดงความไม่พอใจนั้นเป็นเรื่องสามัญในทุกสังคมและทุกวัฒนธรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน โดยการใช้ภาษาแสดงความไม่พอใจนั้นมีความเสี่ยงต่อการคุกคามหน้าด้านบวกและด้านลบของผู้ฟัง กล่าวคือ การแสดงความไม่พอใจนั้นเป็นการแสดงว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้รับการยอมรับ (หน้าด้านบวก) และยังเรียกให้ผู้ฟังกระทำหรือเลิกกระทำบางสิ่งบางอย่างด้วยซึ่งถือว่าเป็นการคุกคามความอิสระของผู้ฟัง (หน้าด้านลบ) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการเลือกใช้กลวิธีการแสดงความไม่พอใจที่แตกต่างกัน เนื่องจากจะสามารถแสดงเจตนาของผู้พูดได้แตกต่างกันไปด้วยแม้อยู่ในท่ามกลางวัฒนธรรมการใช้ภาษาเดียวกันก็ตาม เพราะผู้พูดจะต้องประเมินสถานการณ์ คำนึงถึงความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ และเลือกใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจที่เหมาะสมกับคู่สนทนาและสถานการณ์นั้น

การใช้ภาษาที่แสดงความไม่พอใจนั้นเสี่ยงต่อการทำลายความสำคัญระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) การศึกษาวิธีการใช้ภาษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) จึงมีความสำคัญ (คุณชัย, 2561 : 189-222) โดยจากประสบการณ์ส่วนตัวพบว่าหากคนไทยใช้ภาษาอ้อมในการแสดงความไม่พอใจนั้น หรือเลือกการตั้งคำถามแทนการแสดงความไม่พอใจโดยตรงไปตรงมา แต่ปัจจุบันคนไทยหลายคนก็กล้าที่จะใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจแบบตรงไปตรงมาเช่นกันจากที่พบบ่อยในสื่อออนไลน์ ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ภาษาสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ตลอดจนการเปิดกว้างทางความคิด การเข้าใจและการยอมรับถึงความหลากหลาย และการให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมมีมากขึ้นในสังคมไทย ซึ่งเมื่อความคิดของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปแน่นอนว่าย่อมส่งผลถึงการใช้ภาษาของคนในสังคมด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจว่าปัจจุบันนักศึกษาไทยซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นยุคใหม่นั้นมีกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจอย่างไร และปัจจัยหรือเหตุผลใดบ้างที่ทำให้เลือกใช้ภาษาแบบนั้น ซึ่งน่าจะช่วยให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาในสังคมไทยปัจจุบัน และช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างบุคคลในสังคมไทยมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาประเด็นการใช้ภาษาแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้ เป็นการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง บนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อได้เก็บข้อมูลภาษาจากตัวผู้ใช้ภาษาจริง และเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล ในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสดงทางวจนภาษา (verbal language) ของนักศึกษาเท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาไทยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่จำกัดสาขา ใช้เวลาตอบคำถามทั้งหมดไม่เกินคนละ 30 นาที ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องมีอายุเท่ากับหรือมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ตามกรอบวิจัยในมนุษย์ที่สามารถมีสิทธิอิสระในการเลือกและพิจารณาการเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยทำการพรรณนาวิเคราะห์ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น ชาย 10 คน และหญิง 10 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จาก 18 สถานการณ์ตัวอย่าง และจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะควบคุมเวลาในการสัมภาษณ์คนละไม่เกิน 30 นาที

2. การเก็บรวบรวมและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วทำการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเหตุผลของการเลือกใช้ภาษาในสถานการณ์ดังกล่าว และจดบันทึก (Take note) ระหว่างการสัมภาษณ์

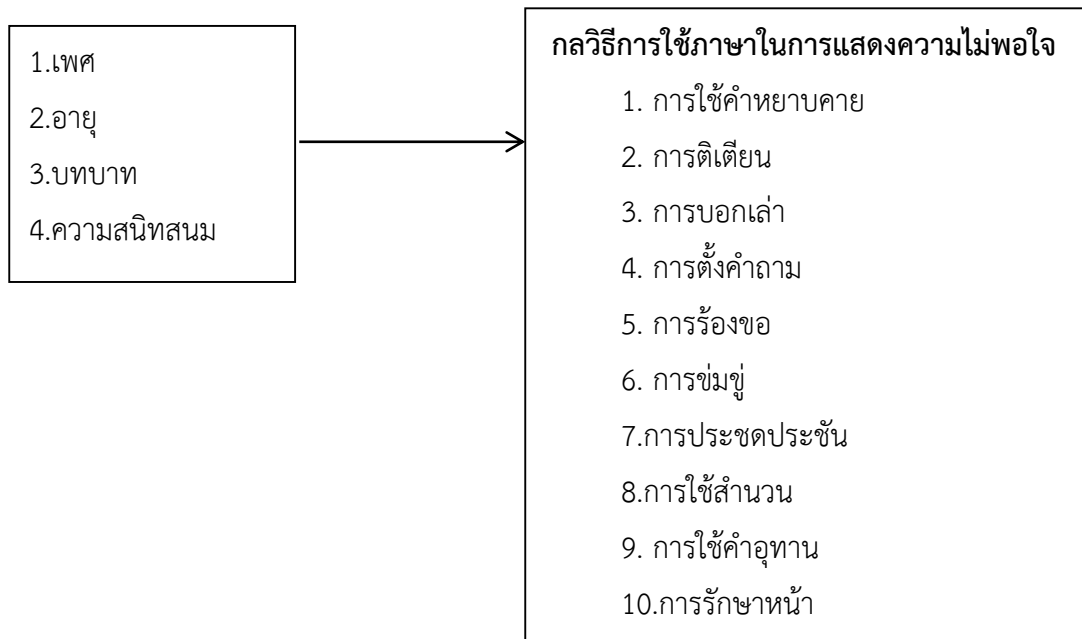
3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบมีโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาจากการถอดเสียงสัมภาษณ์ (Transcribe) แล้วรายงานผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้โดยจัดข้อมูลลงในหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้ (Content Analysis) ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความไม่พอใจพิจารณาจากจังหวะหยุดของถ้อยคำที่กล่าวออกมา (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2560 : 1-21) ของผู้ให้สัมภาษณ์

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ค่าเฉลี่ยของระดับของความไม่พอใจ และกลวิธีการใช้ภาษาของเพศชายและเพศหญิง

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยและนักศึกษาจีนตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้เห็นถึงเพศ อายุ และความสัมพันธ์ระหว่างที่สนิสนมของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษไทยพบกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจทั้งหมด 10 กลวิธี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้คำหยาบคาย คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวว่าคุกคามหน้าผู้ฟัง มีถ้อยคำหยาบคาย ชัดเจน เช่น “อึเหี้ย” “อึควาย” “เหี้ยไรมึง” “ควยเอ้ย” “แม่เห็ด” เป็นต้น พนมพร นิธิญทวี (2544 : 32-36) ได้อธิบายลักษณะของการใช้คำหยาบไว้ว่าเป็นคำที่หมายถึงสัตว์ หรือ คำเรียกอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง เป็นต้น การใช้คำพูดที่ตรงกับความรู้สึกเชิงลบ มุ่งทำลายหน้าของคู่สนทนาโดยตรง โดยปัจจัยทางเพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำหยาบคาย แต่ปัจจัยทางบทบาท ความสนิทสนม อายุ ตลอดจนเหตุผลที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ มีผลต่อการเลือกใช้คำ

ตัวอย่าง 1

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลาเกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

แดงโม : “ทำตัวเหี้ยจริง ๆ เลย”

ปุกกี้ : “สันดานแบบนี้”

จากตัวอย่าง 1 ทั้งแดงโม และปุกกี้ ต่างใช้คำหยาบคาย อย่างตรงไปตรงมาในการแสดงความไม่พอใจ ในสถานการณ์ดังกล่าวแบบซึ่งหน้าต่อคู่สนทนาโดยทั้งสองระบุอย่างชัดเจนว่า เพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำ แต่การที่อายุมากกว่าจึงกล้าที่จะแสดงความรู้สึกไม่พอใจทางคำพูดอย่างตรงไปตรงมา จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

2. การตีเนียน คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวว่าด้วยการใช้คำตำหนิต่อผู้ฟัง ใช้คำในทางลบเพื่อคำว่าทำให้ผู้ฟังรู้สึกผิดหรือรู้สึกในเชิงลบ แต่ไม่หยาบคาย เช่น “อึกแล้วนะ” “ไม่ดี”

ตัวอย่าง 2

จากสถานการณ์ที่ 4 : วันพรุ่งนี้มีสอบปลายภาคตอนเช้า ขณะนี้เป็นเวลาตีหนึ่งแล้ว กำลังอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียนอย่างหนักและตั้งใจที่หอพักนักศึกษา แต่เพื่อนข้างห้องซึ่งเป็นนักศึกษาคนไทยรุ่นเดียวกันที่อยู่แต่ต่างคณะและไม่ค่อยสนิทกัน กำลังเล่นดนตรี เปิดเพลง และพูดคุยกันเสียงดัง

เอ : “มันเสียงดังมาก ไม่มีสมาธิอ่านหนังสือ”

โฟค : “เสียงมันรบกวนค่ะ”

จากตัวอย่าง 2 เอ และโฟค เลือกคำที่แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำหรือผู้ฟังกระทำบางอย่างในแง่ลบ และให้แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว แต่ไม่ได้มีคำหยาบคายอยู่ในนั้น

3. การบอกเล่า คือ กลวิธีที่ผู้พูดเล่าถึงสิ่งที่ตนเองจะกระทำซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำลบของผู้ฟังในเชิงบอกกล่าว

ตัวอย่าง 3

จากสถานการณ์ที่ 3 : รุ่นพี่คนไทยที่สนิทในคณะเดียวกันชวนกันไปถ่ายรูปที่ร้านกาแฟในวันหยุด แต่รุ่นพี่มาสายกว่าเวลานัด 1 ชั่วโมง ไม่โทรศัพท์บอก และก็ไม่สามารถติดต่อรุ่นพี่ได้

อลิซเบธ : “เกือบจะกลับแล้วนะ”

แคคตัส : “มันเสียเวลาคนรอ หนูต้องออกมารอนานแล้ว”

จากตัวอย่าง 3 ทั้งสองคนเลือกใช้วิธีการบอกเล่าถึงสิ่งที่ตนกำลังจะกระทำ หรือกระทำอยู่ให้คู่สนทนา ได้ฟัง ซึ่งเป็นการตัดสินใจเพราะเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อคู่สนทนา

4. การตั้งคำถาม คือ กลวิธีที่ผู้พูดตั้งคำถามต่อการกระทำของผู้ฟัง เช่น “ทำไมนานจังอะ” “ทำไมเรอรุกล้ำพื้นที่ของเรา” “อีกนานไหมจะคืนได้” “ทำไมไม่ชอกันก่อน” ฯลฯ

ตัวอย่าง 4

จากสถานการณ์ที่ 2 : เพื่อนร่วมชั้นคนไทยที่ไม่สนิทกันและไม่ค่อยได้พูดกันขอยืมหนังสือเรียนที่สั่งมาจากต่างประเทศไปอ่านและนำมาคืนช้า เมื่อนำมาคืนก็มีรอยขาด และหน้าปกเปียกน้ำ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

ไข่เจียว : “ไปทำอะไรมา ทำไมกลับมาสภาพแบบนี้”

โพค : “ไปทำอะไรมา ทำไมหนังสือเป็นแบบนี้ แล้วจะช่วยเหลืออะไรไหม”

แตงโม : “ไปทำอะไรมา...ทำไมหนังสือมันแบบนี้”

ปูกี้ : “ทำไมถึงกลับมาในสภาพแบบนี้”

สาวน้อยนิรนาม : “ทำไมเอามาคืนช้า มีอะไรหรือเปล่า”

จากตัวอย่าง 4 ทั้งไข่เจียว แตงโม ปูกี้ และสาวน้อยนิรนามต่างตั้งคำถามให้กับสถานการณ์ที่ 2 เป็นการเริ่มต้นในการแสดงความไม่พอใจทั้งสิ้น โดยทั้งสี่คนระบุไปในทางเดียวกันว่า เพศ อายุ หรือความสัมพันธ์นั้นไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ แต่บทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้น ผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจ แตงโม ระบุเพิ่มเติมว่า เนื่องจากคู่สนทนาเป็นเพื่อนร่วมชั้นจึงควรรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกันไว้ อนึ่งไข่เจียว ได้ระบุเพิ่มเติมว่า หากเป็นเหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักมากพอก็อาจจะทำให้มีการเลือกใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจอื่น ๆ ตามมา

5. การร้องขอ คือ กลวิธีที่ผู้พูดใช้คำขอความเห็นใจ ขอให้ปรับปรุง ขอให้ชดใช้ หรือขอให้เลิกการปฏิบัติแบบนี้ต่อผู้ฟัง เช่น “รบกวนเบาเสียงหน่อยได้ไหม” “ลดเสียงหน่อยได้ไหมคะ” หรือ “อาจารย์ช่วยชี้แจงหน่อยได้ไหมคะ”

ตัวอย่าง 5

จากสถานการณ์ที่ 4 : วันพรุ่งนี้มีสอบปลายภาคตอนเช้า ขณะนี้เป็นเวลาตีหนึ่งแล้วและกำลังอ่านหนังสือทบทวนอย่างหนักอย่างตั้งใจที่หอพักนักศึกษา แต่เพื่อนข้างห้องซึ่งเป็นนักศึกษาคนไทยรุ่นเดียวกันแต่ต่างคณะ และไม่ค่อยสนิทกัน กำลังเล่นดนตรี เปิดเพลง และพูดคุยกันเสียงดัง

เบตตี้ : “ขอโทษนะคะ ลดเสียงหน่อยได้ไหมคะ....”

มะนาว : “ลดเสียงหน่อยได้ไหม.....”

สาวน้อยนิรนาม : “เบา ๆ หน่อยได้ไหม เรากำลังอ่านหนังสืออยู่”

ทั้ง เบตตี้ มะนาว และสาวน้อยนิรนามต่างใช้การร้องขอด้วยรูปแบบของการถามเพื่อไม่ให้ปฏิบัติแบบนี้
นี้อีก

6. การข่มขู่ คือ กลวิธีที่ผู้พูดใช้คำขู่ว่าจะกระทำให้บางอย่างในอนาคตต่อผู้ฟัง

ตัวอย่าง 6

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลา
เกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง

แคคตัส : “ถ้ายังไม่คืนอาจจะต้องถึงมือคนอื่นบ้าง”

ลิน : “ถ้าไม่มีไปขอยืมคนอื่นมาคืนเดี๋ยวนี้”

จากตัวอย่างของ แคคตัส และ ลินมีการข่มขู่ว่าจะกระทำการบางอย่างต่อคู่สนทนาในอนาคต โดยไม่มี
ลิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า อาจมีการติดต่อพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ปกครองของคู่สนทนาด้วย ซึ่งปัจจัยไม่ได้อยู่ที่
เพศ บทบาท หรือความสำคัญ แต่อยู่ที่คู่สนทนาอายุน้อยกว่า และระยะเวลาในการยืมเงินและจำนวนเงินนั้น
มากพอสมควรจึงเป็นปัจจัยให้เกิดการแสดงความไม่พอใจแบบข่มขู่คู่สนทนา

7. การประชดประชัน คือ การใช้คำเกินจริง หรือตรงข้ามความจริงต่อผู้ฟัง บางครั้งอาจกล่าวเพื่อจ
ใจให้ผู้ฟังไปตีความเอาเองว่าสิ่งที่กระทำไม่เหมาะสมไม่ควร เช่น “ชอก่อนก็ให้แล้วนะ” “เดี๋ยวนี้แต่งตัวดูดีเนอะ”
“แหม” หรือ “มาก่อนเนอะ”

ตัวอย่าง 7

จากสถานการณ์ที่ 1 : กำลังเข้าแถวรอขึ้นรถโดยสารเพื่อเดินทางกลับหอพักหลังเลิกเรียน ขณะที่รถ
มาถึงมีน้องใหม่เฟรชชีต่างคณะเดินแทรกขึ้นรถ ทำให้เกือบล้ม และขึ้นรถไม่ทันต้องรอคันถัดไป จึงทำให้เกิด
ความไม่พอใจ

เบตตี้ : “เห็นไหมคนอื่นเขาก็ต่อแถวเหมือนกัน”

เอ : “เห็นไหมพี่มาต่อแถวก่อน”

เพลง : “เจอแบบนี้หลายทีแล้วนะ”

จากตัวอย่างถ้อยคำของเบตตี้ เอ และเพลง เป็นการใช้กลวิธีแบบการกล่าวประชดประชันเพื่อให้ผู้ฟังได้ตีความเองว่าสิ่งที่ปฏิบัติลงไปนั้นไม่เหมาะสม ควรคิด หรือแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว

8.การใช้สำนวน คือ กลวิธีที่ใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 227) ตัวอย่างเช่น “กลืนน้ำลายตัวเอง”

ตัวอย่าง 8

จากสถานการณ์ที่ 6 : รุ่นน้องคนไทยที่ไม่สนิทกันยืมเงินจำนวน 1,000 บาท แล้วไม่คืนมาเป็นเวลาเกือบปี วันหนึ่งมีเหตุจำเป็นจะต้องใช้เงินจึงไปทวง แต่เขาก็พยายามหลบหน้าและบ่ายเบี่ยง จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

แตงโม : “ตอนมายืมก็พูดจาดี อย่างนั้นอย่างนี้ ตอนนี้มีกลับตัวเธอ กลืนน้ำลายตัวเองเธอ”

จากตัวอย่างแตงโมมีการใช้คำเปรียบเปรย ใช้สำนวนในการแสดงความไม่พอใจ โดยผู้ฟังจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเท่านั้นจึงเลือกใช้วิธีดังกล่าว

9. การใช้คำอุทาน คือ กลวิธีที่ใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก อาจเป็นคำเสริมถ้อยคำอื่น โดยไม่มีความหมายใด

ตัวอย่าง 9

จากสถานการณ์ที่ 3 : รุ่นพี่คนไทยที่สนิทในขณะเดียวกันชวนไปถ่ายรูปที่ร้านกาแฟในวันหยุด แต่รุ่นพี่มาสายกว่าเวลานัด 1 ชั่วโมง และไม่โทรศัพท์บอก และไม่สามารถติดต่อรุ่นพี่ได้

ชาลี : “เอ้อ! มาช้านะ”

เอ : เฮ้ย! พี่...นี่พี่นัดผมกี่โมง

จากตัวอย่างชาลี และเอ ใช้วิธีการกล่าวคำอุทานขึ้นเพื่อแสดงความไม่พอใจ โดยระบุว่าการเลือกใช้คำอุทานดังกล่าวไม่มีผลจากปัจจัยใดเป็นพิเศษ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้พูด ณ ขณะนั้น

10. การรักษาหน้า คือ กลวิธีที่ผู้พูดไม่แสดงการคุกคามหน้าของผู้ฟัง ใช้คำพูดที่ไม่มีความหมายในทางลบ และอาจมีการเกริ่นด้วยการขอโทษ ขออภัย หรือแสดงการยอมรับบางอย่าง

ตัวอย่าง 10

จากสถานการณ์ที่ 8 : คุณกำลังต่อแถวซื้อข้าวที่โรงอาหาร เนื่องจากเป็นช่วงเวลาพักเที่ยงจึงมีคนต่อแถวซื้อยาวมาก และขณะที่ยืนต่อแถวอยู่ มีเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยเดินเข้ามาแซงคิว จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ

โฟค : “โทษนะคะ”

เบตตี้ : “โทษนะคะ อันนี้คือต่อแถวก่อนอะคะ ถ้ายังไรบกวต่อแถวข้างหลังนะคะตามคิวนะคะ”

จากตัวอย่างโฟคและเบตตี้เลือกใช้คำเกริ่นว่า “ขอโทษ” ก่อนจะใช้คำพูดที่แสดงความไม่พอใจซึ่งไม่มีความหมายไปในทางลบแต่อย่างใด จากสถานการณ์นี้ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่าด้วยความที่เป็นอาวูโส มีอายุมากกว่าจึงทำให้การใช้ภาษาไม่รุนแรงถึงแม้ความรู้สึกในใจอาจจะตรงกันข้าม

จากผลวิจัยข้างต้นนี้สามารถสรุปความถี่ของกลวิธีทางทั้ง 10 กลวิธีได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีการใช้ภาษาไทยในการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย

ชื่อกลวิธี	นักศึกษาชาย		นักศึกษาหญิง	
	จำนวน (ถ้อยคำ)	ร้อยละ	จำนวน (ถ้อยคำ)	ร้อยละ
1. การใช้คำหยาบคาย	19	6.0	17	5.4
2.การติเตียน	24	7.6	26	8.2
3. การบอกเล่า	34	7.6	27	8.5
4. การตั้งคำถาม	42	10.1	35	11.0
5. การร้องขอ	29	9.1	37	11.7
6. การข่มขู่	4	1.3	2	0.6
7. การประชดประชัน	15	4.7	12	3.8
8. การใช้สำนวน	3	0.9	2	0.6

9. การใช้คำอุทาน	5	1.6	4	1.3
10.การรักษาหน้า	2	0.6	2	0.6
รวม	177	49.5	164	51.5

จากการพิจารณากลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงความไม่พอใจ ในตารางที่ 1 จะเห็นว่าเมื่อต้องตอบการแสดงความเห็นแย้งในกรณีเจอสถานการณ์ที่ขัดแย้งต่างๆ ทั้ง 9 สถานการณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้คำหยาบคายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 6.0 เปรียบเทียบกับร้อยละ 5.4)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการติเตียนมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 8.2 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการบอกล่อกมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 8.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการตั้งคำถามมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 11.0 เปรียบเทียบกับร้อยละ 10.1)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการร้องขอมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 11.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 9.1)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการข่มขู่มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 1.3 เปรียบเทียบกับร้อยละ 0.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการประชดประชันมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 4.7 เปรียบเทียบกับร้อยละ 3.8)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้สำนวนมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 0.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 0.6)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการใช้คำอุทานมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 1.6 เปรียบเทียบกับร้อยละ 1.3)

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบการรักษาหน้าเท่ากันที่ร้อยละ 0.6

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความไม่พอใจ จำแนกตามเพศ อายุ และสถานการณ์

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เพศ		
ชาย	3.506	1.221
หญิง	3.506	1.221
อายุ		
18 ปี	2.889	1.231
20 ปี	4.083	0.900
21 ปี	3.374	1.287
22 ปี	3.444	1.124
สถานการณ์		
1	3.350	1.292
2	3.600	1.081
3	3.200	1.381
4	3.400	0.982
5	3.700	1.324
6	4.000	0.784
7	2.400	1.297
8	3.650	0.802
9	4.250	1.006
รวม	3.506	1.220

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความไม่พอใจ จำแนกตามเพศ อายุ และสถานการณ์ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจไม่แตกต่างกัน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.506) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.083) รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 22 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 3.444 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 3.374 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับความไม่พอใจอยู่ที่ 2.889 ในขณะที่สถานการณ์ที่ 1-5 และ สถานการณ์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจอยู่ระหว่าง 3.200-3.700 สำหรับสถานการณ์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจเท่ากับ 2.400 ในขณะที่สถานการณ์ที่ 6 และ สถานการณ์ที่ 9 มีค่าเฉลี่ยของระดับความไม่พอใจมากกว่า 4.000

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาที่แสดงความไม่พอใจของนักศึกษาไทย จากการจำลองสถานการณ์ทั้งหมด 9 สถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่าเพศ อายุ หรือความสนิทสนมของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ กลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้วิธีที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้น หากเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้นไม่เพียงพอ ก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ การใช้คำหยาบคาย การตีเถียง การบอกล่า การตั้งคำถาม การร้องขอ การข่มขู่ การประชดประชัน การใช้สำนวน การใช้คำอุทาน และการรักษาหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

การแสดงความไม่พอใจของกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับบทบาทและเหตุผลของข้อผิดพลาดในสถานการณ์นั้น มีผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจ โดยไม่ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ หรือความสนิทสนมนั้นไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีในการแสดงความไม่พอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2549 : 1-21) ที่ศึกษาเรื่องวัจนกรรมการ ตักเตือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์เพราะว่าในผลการวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์จะ พบว่าครูส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงความสุขภาพในการแสดงวัจนกรรมการ ตักเตือน รูปภาษาที่ใช้จึงยังมีความ สุขภาพมากกว่าที่จะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปานปั้น ปลั่งเจริญศร (2560 : 3) ศึกษาพฤติกรรมการไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้บ่อยครั้งคือ 1) การตำหนิ 2) การย้า ข้อผิดพลาด และ 3) การกล่าวโทษ ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังพบ 2 กลวิธีคือ 1) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง 2) การปฏิเสธความต้องการ ในขณะที่พรรครัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่ถูกกล่าวหาพบว่ามีการใช้กลวิธีในลักษณะเดียวกันกับพรรคฝ่ายค้าน แต่มีการใช้กลวิธีเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สามมากกว่า ขณะเดียวกันก็มีการ

ใช้กลวิธีการทำทนายเพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรคฝ่ายค้านด้วย ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพ แบบไม่ตรงประเด็น พบว่าพรรครัฐบาลมีการใช้มากกว่าพรรคฝ่ายค้าน โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวก ผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้บ่อยครั้งคือ 1) การประชดประชัน และ 2) การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่พอใจหรือในขณะทีกล่าวถ้อยคำด้วยอารมณ์โกรธ จะสูงกว่าการกล่าวถ้อยคำในอารมณ์อื่น หรือถ้อยคำปกติ แต่ก็ไม่สามารถสรุปรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือในอารมณ์โกรธได้ จึงน่าสนใจที่จะมี การศึกษาทั้งสี่สัมพันธ์ และกลวิธีความไม่สุภาพ ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ โดยเฉพาะ ปัจจัยทางสังคมต่อไปเพื่อให้เข้าใจความไม่สุภาพ ทางภาษาในภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่พอใจที่ใช้นั้นจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ หากสถานการณ์ความรุนแรงนั้นมีมากพอที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจและเลือกใช้คำในการแสดงความไม่พอใจที่มีระดับความรุนแรงขึ้น ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแสดงความไม่พอใจ และผู้พูดคำนึงถึงปัจจัยใดบ้างเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมดังกล่าว หลังจากนั้นจึงพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ทางภาษาที่ปรากฏกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามที่นักสังคมวิทยาและ นักมานุษยวิทยาเสนอไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและวิเคราะห์กับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายทางเพศ และเชื้อชาติ หรือต่างสาขา

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยเรื่องความอาวุโส ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยเรื่องสถานภาพของผู้พูดและคู่สนทนา ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวนำจะทำให้ทำให้เข้าใจมุมมองการสื่อสารในวัฒนธรรมไทยได้ละเอียดและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คุณัญญ์ สมชนะกิจ. (2561). การถ่ายโอนวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการแสดงความไม่พอใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาต่างประเทศชาวไทย, *อินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 13 (1), 189-222.
- ชาญวิทย์ เยาวฤทธา. (2561). วัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจของนักศึกษาต่อผู้ปกครองและปัจจัยที่ผู้พูด คำนึงถึง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 12 (2), 96-126.
- พนมพร นิรัฐทวี. (2544). *จุลสารลายไทย*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งอรุณ ใจชื่อ. (2549). วัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจในภาษาไทย : กรณีศึกษานิสิตนักศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
- ปานปั่น ปลั่งเจริญศรี. (2560). *กลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ในรัฐสภาไทย*. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สิทธิธรรม อ่องวุฒวัฒน์. (2549). วัจนกรรมการตักเตือนในภาษาไทย : กรณีศึกษาครูกับศิษย์. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิธรรม อ่องวุฒวัฒน์. (2560). กลวิธีทางภาษาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจให้ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการ แสดงความไม่พอใจ. *วารสารธรรมศาสตร์*. 36 (3), 1-21.
- Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Hurford, J. R., & Heasley, B. (1983). *Semantics: A coursebook*. Cambridge University Press.